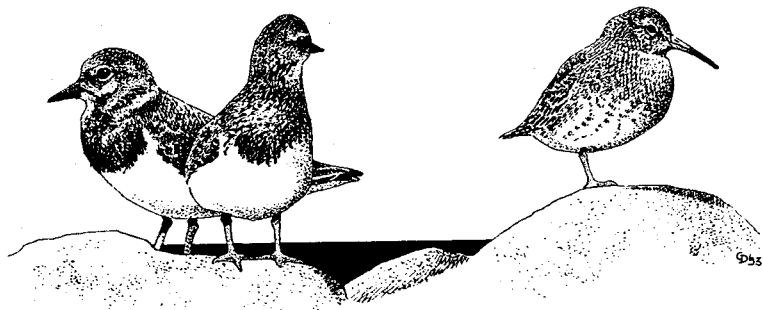

RESULTATEN VAN STELTLOPERTELLINGEN LANGS DE VLAAMSE KUST, WINTER 1993-1994

Koen Devos, Frank De Scheemaeker & Serge Allein

INLEIDING

Sinds het einde van de jaren '80 organiseert de "Vogelwerkgroep Vlaamse Kust" elk winterhalfjaar simultane steltloper-tellingen langs de volledige kustlijn. Deze tellingen geven een inzicht in de aantalsevolutie en verspreiding van de overwinterende populaties in de Vlaamse kustgebieden, en vormen tevens een basis voor de bescherming van de belangrijkste pleisterplaatsen.

In Mergus verschenen reeds een aantal uitgebreide bijdragen over deze steltloper-tellingen (De Putter et al. 1989, 1993). Een grondige bespreking van de tellingen vergt echter veel tijd waardoor het publiceren van de resultaten vaak vertraging oploopt. Daarom wordt vanaf nu geopteerd voor een bondiger verslag dat sneller kan verschijnen. Een publicatie met een meer diepgaande analyse van de telresultaten (over meerdere jaren) volgt dan in latere instantie. In deze bijdrage bespreken we de gecoördineerde steltloper-tellingen tijdens het winterhalfjaar 1993/1994.

MATERIAAL & METHODE

De tellingen vinden steeds plaats bij hoog water. Het tellen van de hoogwatervluchtplaatsen (HVP's) is minder arbeidsintensief dan tellingen bij laag water, en levert voor de meeste

soorten betere resultaten op. Voor meer informatie daarover verwijzen we naar De Putter et al. (1993).

Tijdens het winterhalfjaar 1993/1994 (oktober-maart) werden zes totaal-tellingen uitgevoerd langs de volledige Vlaamse kust. De teldata waren: 30/10, 27/11, 26/12, 30/01, 27/02, 27/03. De decembertelling aan de Westkust (IJzermonding) vond enkele dagen later plaats (op 31/12).

De volgende gebieden werden geteld: de IJzermonding + omgeving te Nieuwpoort, het traject Nieuwpoort-Oostende, de haven van Oostende, het traject Oostende-De Haan, de haven van Blankenberge, de West- en Oostdam in de Zeebrugse Voorhaven, de Achterhaven te Zeebrugge en het Zwin te Knokke. Hiermee werden alle gekende HVP-plaatsen geteld. Het is evenwel mogelijk dat zich op een aantal strandtrajecten onregelmatig kleine HVP's vormen en dat daardoor een aantal vogels gemist worden tijdens de tellingen (vnl. Drieteenstrandloper?). Voor de oktobertelling ontbreken de gegevens van het Zwin.

RESULTATEN

De resultaten van de zes totaal-tellingen worden samengevat in Tabel 1. De hiernavolgende bespreking beperkt zich tot deze tellingen, hoewel van een aantal gebieden ook veel aanvullende gegevens beschikbaar zijn.

De winterpopulatie van de Scholekster *Haematopus ostralegus* schommelde tijdens de periode november-januari rond de 1500 ex., en bereikte daarmee het laagste niveau sinds 1988/1989. De belangrijkste HVP's waren de IJzermonding te Nieuwpoort (max. 640 ex. op 31/12) en de Zeebrugse Voorhaven (max. 503 ex. op 30/01).

Het aantal overwinterende Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* was gering en liep niet hoger op dan 27 ex.. Belangrijkste overwinteringsplaatsen waren de IJzermonding te Nieuwpoort (max. 20 ex. op 30/10) en de Westdam te Zeebrugge (max. 12 ex. op 27/11). Opmerkelijk was de plotse aantalsverhoging eind februari. Die werd veroorzaakt door een doortrekkie in het Zwin te Knokke (107 ex. op 27/02).

Er bleven geen Strandplevieren *Charadrius alexandrinus* overwinteren. Eind maart verschenen de eerste voorjaarstrekkingen (11 ex. aan de Westdam te Zeebrugge).

Het aantal Zilverplevieren *Pluvialis squatarola* lijkt de laatste jaren nog steeds lichtjes toe te nemen. Het aantal van 532 ex. op 30/01 betekent een nieuw maximum voor de Vlaamse kust. Belangrijke aantallen kwamen voor in het Zwin te Knokke (max. 239 ex. op 30/01), de Westdam te Zeebrugge (max. 124 ex. op 27/02) en de IJzermonding te Nieuwpoort (max. 116 ex. op 27/02).

	1993			1994		
	30/10	27/11	26/12	30/01	27/02	27/03
Scholekster	1247	1467	1496	1562	1183	817
Bontbekplevier	26	27	21	27	124	25
Strandplevier	0	0	0	0	0	11
Zilverplevier	214	372	431	532	422	254
Kluut	54	74	46	56	70	143
Wulp	80	40	671	1365	116	388
Rosse Grutto	1	12	6	7	13	
Kanoetstrandloper	18	17	3	6	17	21
Paarse Strandloper	37	>98	91	100	110	101
Bonte Strandloper	251	1015	1471	1415	1224	461
Drieteenstrandloper	0	74	180	137	133	172
Tureluur	104	194	207	193	>185	203
Zwarte Ruiter	7	28	6	21	3	
Steenloper	781	692	818	>769	951	>613

Tabel 1 : Aantallen steltlopers tijdens zes hoogwatertellingen langs de Vlaamse kust, winter 1993-1994.
 Table 1 : Number of waders on 6 high tide counts along the Belgian coast, winter 1993/1994.

Overwinterende Kluten *Recurvirostra avocetta* werden vooral vastgesteld in het Zwin te Knokke (max. 39 ex. op 27/02) en de Zeebrugse Achterhaven (max. 42 ex. op 27/11). De totale winterpopulatie aan de kust schommelde tussen 50 en 75 vogels. Eind maart was er reeds een aantalsverhoging door voorjaars-trek of de aankomst van broedvogels.

Rosse Grutto *Limosa lapponica* en Kanoetstrandloper *Calidris canutus* kwamen traditioneel slechts in zeer kleine aantallen voor. Beide soorten werden vooral in de Zeebrugse Voorhaven opgemerkt.

Tijdens de periode november-maart bleef het aantal getelde Paarse Strandlopers *Calidris maritima* opvallend constant (100 tot 110 ex.). Dit was het laagste aantal tijdens de laatste 5 jaar. Deze soort wordt voornamelijk aangetroffen in het havengebied te Oostende (max. 89 ex. op 27/02).

Het aantal Bonte Strandlopers *Calidris alpina* kende een piek van ruim 1400 ex. in december-januari. Belangrijke pleisterplaatsen waren traditioneel de IJzermonding te Nieuwpoort (max. 790 ex. op 31/12) en de Voorhaven te Zeebrugge (max. 536 ex. op 26/12). Vooral in januari scoorde ook het Zwin te Knokke goed: 428 ex. op 30/01.

Er werden bijzonder weinig Drieteenstrandlopers *Calidris alba* geteld. Het wintermaximum van 180 ex. betekent wellicht een absoluut dieptepunt voor het laatste decennium. Er zijn

echter aanwijzingen dat deze soort soms behoorlijk onderteld wordt tijdens hoogwatertellingen. Nader onderzoek tijdens de komende winters is gewenst. De meeste Drieteenstrandlopers werden geteld op de trajecten Nieuwpoort-Oostende (max. 100 ex. op 30/10) en Oostende-De Haan (max. 44 ex. op 27/02). Aan de West- en Oostkust werden meestal slechts enkelingen geteld. Eén uitzondering echter: 105 ex. te Blankenberge op 27/03.

De Tureluur *Tringa totanus* bereikte een constant niveau van ca. 200 ex. tijdens de periode november - maart (max. 207 ex. op 26/12). De laatste 5 jaar schommelt het aantal overwinterende Tureluurs aan de Vlaamse kust nagenoeg steeds tussen 200 en 250 ex. Belangrijke gebieden waren de IJzermonding te Nieuwpoort (max. 104 ex. op 30/01), de Voorhaven te Zeebrugge (max. 76 ex. op 27/02) het Zwin te Knokke (max. 46 ex. op 27/11) en de haven te Oostende (max. 30 ex. op 27/02).

Opmerkelijk was het vrij hoge aantal overwinterende Zwarte Ruiters *Tringa erythropus* in de Zeebrugse Achterhaven: max. 28 ex. op 27/11. In andere gebieden slechts sporadisch enkele vogels.

Het aantal Steenlopers *Arenaria interpres* liep op tot maximaal 951 ex. op 27/02, en lag daarmee in dezelfde grootte-orde als in vorige winters. In de midwinterperiode leverden de tellingen iets lagere aantallen op, mogelijk door onvolledigheden. Afhankelijk van de hoogte van het getij pleisterden de grootste aantallen op het traject Westende-Oostende (max. 341 ex. op 27/02) of in de Oostendse haven (max. 350 ex. op 26/12). Aan de Oostkust bevonden zich belangrijke HVP's in de haven te Blankenberge (max. 230 ex. op 27/03), in het Zwin te Knokke (max. 87 ex. op 26/12) en in de Zeebrugse Voorhaven (max. 96 ex. op 30/01). Aan de IJzermonding te Nieuwpoort pleisterden maximaal 272 ex. op 30/10.

DANKWOORD

Hierbij willen we alle medewerkers uitdrukkelijk bedanken: Paul Lingier, Roland Francois, Georges De Putter, Frederik Willemyns, Lodewijk Populier, Patrick Lust, Willy Dias, Marc Peeters en Rudi Debruyne. We hopen opnieuw op hun medewerking tijdens de komende winters.

SAMENVATTING

Tijdens het winterhalfjaar 1993/1994 werden zes gecoördineerde steltlopertellingen georganiseerd langs de volledige Vlaamse kust. De tellingen vonden plaats bij hoog water. De totalen per soort worden weergegeven in Tabel 1. De wintermaxima voor de belangrijkste soorten waren: 1.562

Scholeksters, 124 Bontbek-plevieren, 532 Zilverplevieren, 110 Paarse Strandlopers, 1471 Bonte Strandlopers, 180 Drieteenstrandlopers, 207 Tureluurs en 951 Steenlopers.

SUMMARY

Results of wader counts along the Belgian coast, winter 1993/1994.

During the winter 1993/1994 six wader counts were organised along the Belgian coast. The birds were counted on the high tide roosts. The species totals are given in Table 1. The winter maxima of the most abundant species were: 1562 Oystercatchers, 124 Ringed Plovers, 532 Grey Plovers, 110 Purple Sandpipers, 1471 Dunlins, 180 Sanderlings, 207 Redshanks and 951 Turnstones.

RESUME

Résultats des comptages de limicoles le long de la côte flamande au cours de l'hiver 1993/1994.

Au cours des six mois d'hiver 1993/1994, on effectua des comptages coordonnés de limicoles tout au long de la côte flamande. Les comptages eurent lieu à marée haute. Les totaux pour chaque espèce sont donnés dans le Tableau 1. Les maxima hivernaux pour les espèces les plus importantes furent: Huitrier pie *Haematopus ostralegus*: 1.562 individus, Grand Gravelot *Charadrius hiaticula*: 124 ind., Pluvier argenté *Pluvialis squatarola*: 532 ind., Bécasseau violet *Calidris maritima*: 110 ind., Bécasseau variable *Calidris alpina*: 1.471 ind., Bécasseau sanderling *Calidris alba*: 180 ind., Chevalier gambette *Tringa totanus*: 207 ind. et Tournepierre à collier *Arenaria interpres*: 951 ind.

LITERATUUR

- De Putter G., T. De Schuyter, F. Willemyns & F. De Scheemaeker, 1989. Enkele totaalstellingen van pleisterende waadvogels langs de Vlaamse Noordzeekust, periode september 1988 - februari 1989. *Mergus* 3: 64-88.
- De Putter G., K. Devos & F. Willemyns, 1993. Aantalsverloop en verspreiding van steltlopers aan de Vlaamse kust, periode 1 juli 1989 tot 30 juni 1990. *Mergus* 7: 1-37.

Koen Devos, Instituut voor Natuurbehoud, Kiewitdreef 5, 3500 Hasselt
Frank De Scheemaeker, Ronselarestraat 105, 8380 Dudzele
Serge Allein, Verdunlaan 5, 8450 Bredene